

УДК 351.74

ПРОКОПЕНКО О. Ю.,

*доктор юридичних наук, старший науковий співробітник,
професор кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 2
Харківського національного університету внутрішніх справ;*

 <https://orcid.org/0000-0001-5826-7830>

ДО ПИТАННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ЗДІЙСНЕННЯ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЄЮ В БАГАТОНАЦІОНАЛЬНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

У роботі описано необхідність розуміння міжнародних стандартів при здійсненні превентивних заходів поліцією, обумовлено причини проведення навчання, яке сприятиме налагодженню взаємовідносин з меншинами, етнічними групами з найменшим застосуванням засобів фізичного впливу.

Ключові слова: превентивна діяльність, поліція, національні меншини.

Завдяки швидкому розвитку процесу глобалізації більшість держав є багатонаціональними. Україна не є виключенням. Тому розуміння міжнародних стандартів здійснення превентивної діяльності поліцією в багатонаціональному суспільстві є необхідним для ведення повноцінної ефективної діяльності в даному напрямку.

Вагомий внесок в опис, розуміння і роз'яснення міжнародних стандартів проведення превентивної діяльності в багатонаціональному суспільстві привніс документ підписаний Верховним комісаром Організації з безпеки та співробітництва в Європі (далі – ОБСЄ) у справах національних меншин «Рекомендації з питань поліцейської діяльності в багатонаціональному суспільстві» [1].

В липні 1992 року ОБСЄ, після конфліктних подій, що стались в колишній Югославії, заснувало посаду Верховного комісара у справах національних меншин (далі – ВКНМ), основною ціллю якого було «бути інструментом запобігання конфліктів на якомога ранньому етапі» [1, с. 1]. Створення даної посади з вказаною метою є прямим прикладом забезпечення превентивної діяльності на міжнародному рівні.

В своїй діяльності ВКНМ звертався до різноманітних проблем, з їх вивченням і наданням відповідних рекомендацій, що знайшли своє відображення, як міжнародні стандарти в різних документах, таких як наприклад, Гаазькі рекомендації про права національних меншин у галузі освіти (1996 р.) [2], Ослівські рекомендації про мовні права національних меншин (1998 р.) [3], Лундські рекомендації про ефективну участь національних меншин у громадському житті (1999 р.) [4]. Враховуючі негативну практику низці держав, відсутності, чи навіть потуранні розвалу механізмів взаємодії поліції з національними меншинами та випадки дискримінації, ВКНМ був вимушений приділити особливу увагу аналізу міжнародних стандартів і практики в області правоохоронної діяльності, в тому числі превентивного характеру. Була створена відповідна експерта міжнародна група, яка поставивши за мету створити практичний документ, що допоможе підвищити ефективність превентивної діяльності у багатонаціональному суспільстві, шляхом встановлення довіри, побудованої на основі регулярних тісних контактів і практичного превентивного співробітництва між поліцією та меншинами. Підсумком даної роботи і став документ «Рекомендації з питань поліцейської діяльності в багатонаціональному суспільстві», на який покладають надії на широке розповсюдження та застосування [1, с. 4].

Загальними принципами вказаними у Рекомендації є прийняття Державами політики, що чітко визнає важливість впливу поліцейської діяльності на міжнаціональні відносини, особливо шляхом превентивної діяльності; поліція повинна виконувати роль зміцнення гармонійних міжнаціональних відносин, шляхом розроблення, разом з державною владою та представниками меншин, плану здійсненню та моніторингу такої політики [1, с. 4].

Згідно Рекомендацій підбір кадрів представників поліції на всіх рівнях, що здійснюють

превентивну діяльність, повинні відображати розмаїтість населення і популяризувати імідж поліції, як етнічно репрезентативний орган. Поліцейський орган при здійсненні превентивної діяльності буде більш ефективним, якщо в своєму складі сам буде багатонаціональним. Окрім вказаного фізичного прояву етносу в поліції, повинні проводитись загальнообов'язкові для всіх спеціальну підготовку для розуміння та адекватного реагування на чутливість певних меншин у конкретних проблемах. Перед органами поліції, що здійснюють превентивну діяльність повинно бути поставлено завдання вироблення методів і практики взаємодії та співробітництва з меншинами, а також спільного створення атмосфери довіри, шляхом механізмів заохочення меншин до співробітництва з поліцією, наприклад, як партнерів в ініціативах з підбору кадрів, або механізмів демократичної підзвітності поліції за свої дії перед всіма групами населення [1, с. 5-7].

Оперативна робота підрозділів поліції, що здійснюють превентивну діяльність повинна проводитись неупереджено та без дискримінації при застосуванні законів, які не вирізняють будь-яку конкретну за расовою ознакою. Заохочувати осіб, належних до національних меншин, повідомляти про наміри чи злочини з метою зміцнення громадської безпеки та проведення ефективних превентивних засобів. Патрулюванню в багатонаціональних районах проводити багатонаціональними командами, для зміцнення довіри та взаємодії між поліцією і громадою [1, с. 9].

Рекомендації висвітлюють основні цілі превентивної діяльності – попередження та врегулювання міжетнічних конфліктів, як причину багатьох правопорушень. З цією метою рекомендується провести навчання на поставити завдання налагодити тісні взаємовідносини з меншинами, бути мирним посередником між етнічними групами з найменшим застосуванням засобів фізичного впливу [1, с. 10].

Список бібліографічних посилань

1. Рекомендації з питань поліцейської діяльності в багатонаціональному суспільстві. Лютий 2006 р. // OSCE : сайт. URL: <https://www.osce.org/uk/hcnm/32236?download=true> (дата звернення: 22.04.2021).
2. Гаазькі рекомендації щодо прав національних меншин на освіту і Пояснювальна записка. Жовтень 1996 р. // OSCE : сайт. URL: <https://www.osce.org/uk/hcnm/32194?download=true> (дата звернення: 22.04.2021).
3. Ословські рекомендації щодо мовних прав національних меншин і Пояснювальна записка. лютий 1998 р. // OSCE : сайт. URL: <https://www.osce.org/uk/hcnm/67545?download=true> (дата звернення: 22.04.2021).
4. Лундські рекомендації про ефективну участь національних меншин у суспільно-політичному житті з пояснювальними примітками. Вересень 1999 р. // OSCE : сайт. URL: <https://www.osce.org/uk/hcnm/30340?download=true> (дата звернення: 22.04.2021).

Отримано 26.04.2021

